

Het gezin Mozes Jacob van Coeverden, Kerkstraat 38 Coevorden.

In het 2^e huis links woonde het gezin van Mozes Jacob van Coeverden en zijn schoonouders. Fotoarchief Bep Houwen.

Mozes Jacob is in 1910 geboren in Coevorden, als het zevende kind van Joël van Coeverden en Marchien van Coevorden. Mozes Jacob trouwt in 1939 met Geziena Nieweg, geboren in 1906, ook in Coevorden. Zij is de dochter van Lazerus Nieweg (1869) en Rosette Meijer (1868) die in het huis naast de synagoge wonen.

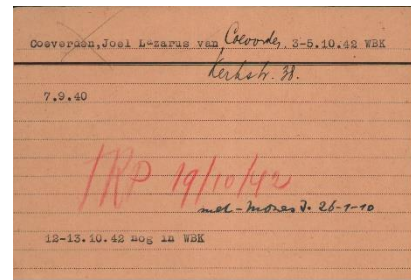
Lazerus is namelijk koster van de synagoge. Mozes en Geziena trekken na hun huwelijk bij haar ouders in en al snel komt hun eerste kind ter wereld; zoon Joël Lazarus wordt op 7 september 1940 geboren.

Mozes Jacob is koopman en hij is niet alleen bekend,

maar ook berucht in Coevorden. Iedereen in het grensstadje weet dat hij altijd op zoek is naar goud en zilver om op te kopen. Ook vraagt hij vaak niet naar de afkomst van de voorwerpen. Dit brengt hem in 1940 in aanraking met de rechtbank. Wat is nu het geval. In het huis van weduwe Bulthuis, villa Sondervank aan de Linthorst Homanlaan, ontstaat op zaterdag 18 november 1939 brand. Op last van de verzekering moet zij het huis verlaten en de inboedel achter laten. Twee Coevorder mannen zien hun kans schoon en breken in, in het verlaten huis. Naast enkele flessen wijn, nemen zij ook gouden en zilveren sieraden en gebruiksvoorwerpen mee. Met hun buit gaan de twee dieven naar Mozes Jacob om hun gestolen waar om te zetten in geld. Op het moment dat mevrouw Bulthuis er achter komt dat in haar huis is ingebroken en dat diverse spullen zijn verdwenen, doet zij aangifte bij de politie. De politie komt de dieven en de heler al snel op het spoor en die moeten in maart 1940 voor de rechtbank in Assen verschijnen.

Tegen de rechter zegt Mozes Jacob dat de heren hem helemaal niet hebben verteld dat er een luchtje aan de koopwaar zat, want dan had hij de goederen niet gekocht. Hij heeft ze zelfs aan diverse mensen in Coevorden laten zien en dat zou hij toch zeker niet gedaan hebben als hij had geweten dat het gestolen waar was. Voor de rechtbank blijkt dat Mozes Jacob regelmatig de door hem gekochte gouden en zilveren voorwerpen niet in het register schreef. Advocaat mr. Meiboom verzoekt de rechter om Mozes Jacob ontoerekenbaar te verklaren en als hij dat niet wil doen, wil Meiboom een psychiatrisch rapport of een reclasseringsrapport over verdachte. Hij staat namelijk bekend als zoeker naar goud en zilver, net als de Karimata. De Karimata is een baggerschip dat in 1938 voor de kust bij Vlieland en Terschelling naar het goud van het in 1799 gezonken schip de Lutine zoekt. Het rapport wordt opgemaakt, maar die is niet gunstig voor Mozes Jacob. Chef-veldwachter Carper heeft namelijk een ongunstige verklaring afgelegd. Volgens hem is Mozes Jacob *'in de handel heel pienter en weet hij wat hij doet, maar is hij in het dagelijks leven een sul.'* Mozes Jacob, alias de Karimata van Coevorden, krijgt zes maanden gevangenisstraf waarvan drie voorwaardelijk en hij wordt onder toezicht gesteld.

Ondertussen is Nederland bezet door het Duitse leger en moet Mozes Jacob op 24 september 1942 naar het werkkamp Coenraad te Rouveen. In de nacht van 2 op 3 oktober worden de andere gezinsleden uit hun huis gehaald en naar Westerbork getransporteerd. Twee weken later gaan Gesina, haar zoontje Joël Lazarus en haar ouders op transport naar Auschwitz, waar zij bij aankomst op 22 oktober 1942 worden vermoord. Lazerus is 73 jaar, Rosette 74 jaar, Gezina 36 jaar en de kleine Joël is net 2 jaar geworden. Op 17 maart 1943 gaat Mozes Jacob op transport naar Sobibor waar hij bij aankomst op 20 maart is vermoord.

De transportkaart van de kleine Joël van Coeverden. Archief Arolson.